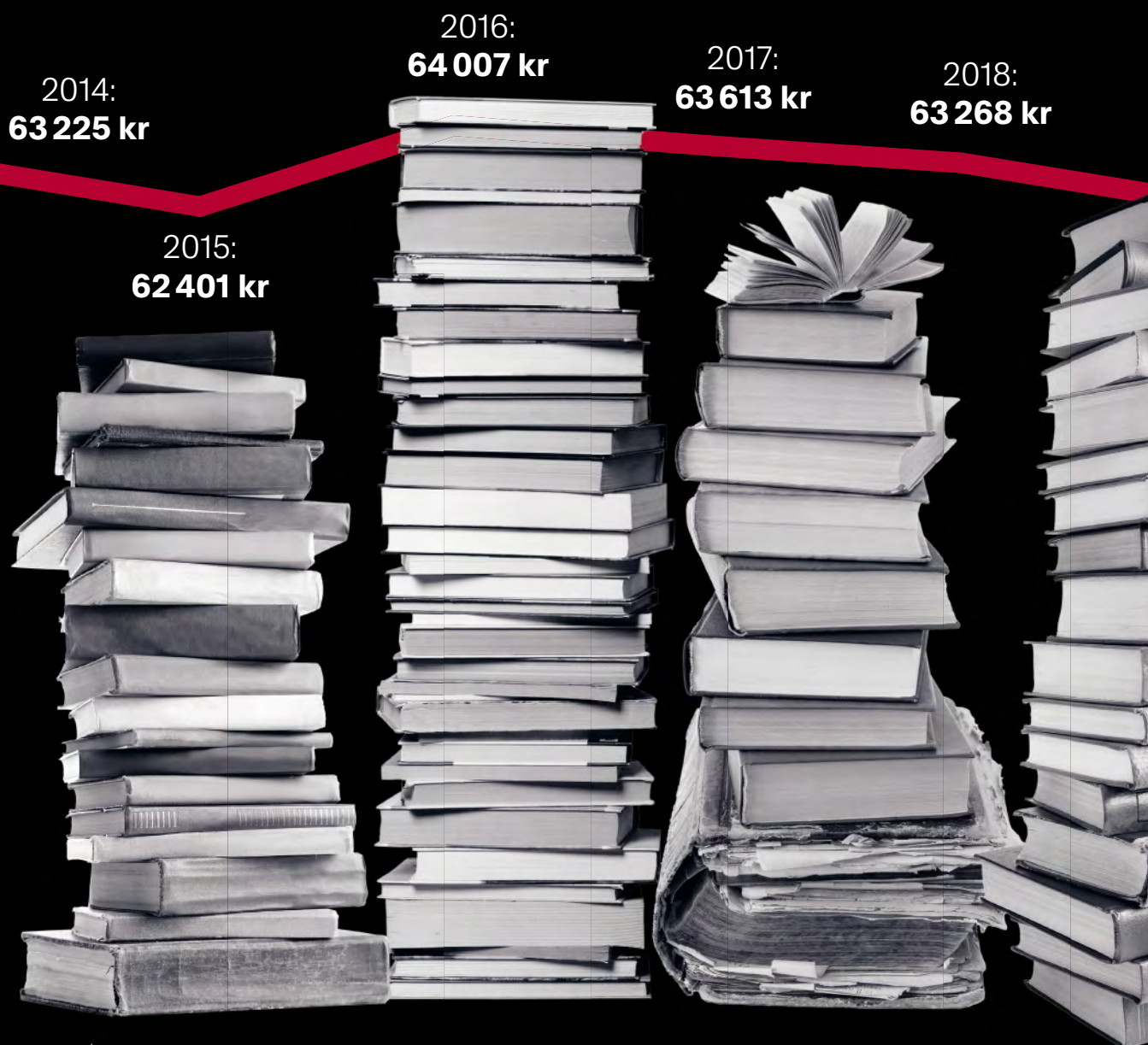

MINSKADE ANSLAG TILL LÄROSÄTEN FÖR STUDENTER

Diagrammet visar utvecklingen av de statliga anslagen per helårsstudent, som klarar sina studier, till svenska lärosäten under de senaste tio åren. Beloppen är omräknade i 2023 års fasta priser och gäller studier inom humanistiskt, teologiskt, juridiskt och samhällsvetenskapligt område.

KÄLLA: UKÄ (BERÄKNINGAR GJORDA PÅ UPPDRAG AV AKAVIA ASPEKT)

HOTEN MOT KUNSKAPEN

Sverige ska vara en kunskapsnation i världsklass. Samtidigt minskar resurserna till den högre utbildningen. – Vi har ett system som suger blodet ur kroppen på oss, säger professor Anders Söderholm, rektor för Kungliga tekniska högskolan (KTH) i Stockholm.

/ TEXT Mikael Bergling

2019:
62 449 kr

2020:
62 401 kr

2021:
61 876 kr

2022:
58 980 kr

2023:
56 603 kr

B

ara i år väntas den svenska högskolesektorn gå back med minst en miljard kronor, kanske mer.

Den som klickar på utbildningsminister Mats Perssons (L) namn på regeringens presentationssida på nätet möts av en bild på ett leende statsråd samt texten "Sverige ska utvecklas som kunskapsnation, med forskning och högre utbildning i världsklass".

Samtidigt larmar många lärosäten om en allt tuffare ekonomisk

situation. I Uppsala, till exempel, stängs labbytor, i Lund sägs det upp lektorer, digitala föreläsningar ersätter fysiska, det blir färre timmar med lärare för studenter, möjligheterna för forskare att delta i internationella konferenser minskar och det blir färre doktorander.

En viktig förklaring till lärosätenas ansträngda ekonomi är senare års stora kostnadsökningar som inte har kompenseras i form av högre statliga anslag.

Inte minst hyreskostnaderna har ökat kraftigt, trots att många universitet och högskolor har gjort sig av med lokaler och försökt "krympa" ytmässigt.

Enligt Akavia Aspekt undersökning (se faktaruta på sidan 20) har många lärosäten under de senaste åren fått se sina lokalkostnader öka med mellan 15 och 25 procent, i en del fall betydligt mer.

Statliga universitet och högskolor får inte äga sina egna lokaler, utan måste hyra. Den absolut största aktören är det statliga bolaget Akademiska hus som har ungefär 60 procent av marknaden. Bolaget bildades 1993 och har till uppdrag att äga, utveckla och förvalta fastigheter för universitet och högskolor med huvudfokus på utbildnings- och forskningsverksamhet. Enligt uppdraget ska verksamheten ha "affärsmässig grund och generera marknadsmässig avkastning".

I sin årsredovisning skriver Akademiska hus att bolaget stärker Sverige som "kun-

skapsnation och skapar långsiktigt värde för både ägare och kunder".

Regeringen har ålagt Akademiska hus ett avkastningskrav på 6 procent. En stor del av vinsten (40–70 procent) ska föras över till statskassan.

Företaget går mycket bra och har under de senaste åren varit en kassako för staten. År 2023 uppgick intäkterna från fastighetsförvaltningen till 7,7 miljarder kronor, medan kostnaderna för densamma stannade på 2,3 miljarder.

Under de senaste sex åren har Akademiska hus delat ut 13,3 miljarder kronor till ägaren svenska staten, i genomsnitt 2,2 miljarder kronor per år (se faktaruta), vilket motsvarar årskostnaden (lön, arbetsgivaravgifter, etcetera) för drygt 2 500 lektorer.

De stora hyreshöjningarna gör att undervisningstiden måste minska, skriver Linda Harradine, enhetschef för forskningskommunikation vid Örebro universitet, i ett mejl till Akavia Aspekt.

– Hyresökningarna från Akademiska hus är på en väldigt hög nivå. Man borde verkligen se över principerna för om eller hur ett statligt bolag ska taxera av andra statliga enheter i vinstsyfte. Från lärosäteshåll är det inte riktigt rimligt.

Anders Söderholm, professor i företags ekonomi och rektor för KTH, berättar om hyreshöjningar på 19,5 procent på två år samtidigt som de statliga anslagen för forskning och utbildning inte har följt med i kostnadsutvecklingen.

– Att universitet och högskolor är underfinansierade blir ännu mer märkbart nu när en allt större del av verksamhetens intäkter går till lokalkostnader i stället för till lärare, forskare och studenter. Det blir 'bricks instead of brains'.

– Vi tränger ihop oss så mycket vi kan, överger labbytor, tömmer lokaler och försöker lämna byggnader, men allt detta tar tid och kan dessutom inte kompensera för de kraftiga hyreshöjningarna.

I ett blogginlägg nyligen liknade han vad som pågår med att "likt räven som fångades i rävsaxen, gnager vi snart på benen" och krävde en haverikommission som tar fram hållbara alternativ för universitetens lokal-försörjning.

INTÄKTER TILL STATEN FRÅN HYROR

Akademiska hus utdelning till ägaren staten (kronor).
2018: 1663 000 000
2019: 1905 000 000
2020: 2142 000 000
2021: 2484 000 000
2022: 2905 000 000
2023: 2218 000 000

Karin Åmossa är fil dr i ekonomisk historia och samhällspolitisk chef vid Sveriges universitetslärarförbund (Sulf).

– Vi kan inte förväntas ha universitet i världsklass om vi samtidigt har system som suger blodet ur kroppen på oss.

Anders Söderholm menar att Akademiska hus verkar på en ”låtsasmarknad”, men agerar som om det vore en riktig marknad.

– På en marknad kan köpare och säljare välja om de vill göra affärer med varandra eller inte. Vi har inget sådant val vad gäller vår lokalförsörjning.

– På en marknad kan köparen ta ut sina ökade kostnader i nästa led, på sina kunder. Vi har inga sådana möjligheter. Det är dessutom vår uppdragsgivare som höjer våra hyror. Det här är ett galet system.

Vad bör man göra?

– Vad gäller Akademiska hus kan regeringen ta bort avkastningskravet och bestämma att det ska tas ut en kostnadsbaserad hyra. En annan variant är att staten som ägare ger tillbaka utdelningarna till universitetet och högskolorna.

– Tyvärr verkar det inte finnas något intresse för detta från politikens sida. Man ser utdelningen från Akademiska hus som en intäktsrad i statsbudgeten.

Martin Gustavsson är docent i ekonomisk historia och forskar vid Stockholms centrum för forskning om offentlig sektor (Score)

som drivs av Stockholms universitet och Handelshögskolan i Stockholm. I en artikel i Statsvetenskaplig tidskrift beskriver han hur finansieringen av den högre utbildningen har förändrats sedan den så kallade universitetsautomatiken (1958–1976) som automatiskt räknade upp anslagen i takt med att nya studenter skrevs in på universitetens fria fakulteter.

Modellen hade inget finansiellt tak, det var fritt fram att rekvrirera pengar till nya lärare efterhand som studenter strömmade till.

Det fanns heller inte någon övergripande dold besparingsmodell baserad på antagna eller beräknade produktivetsförbättringar.

En sådan modell infördes 1977 och skärptes i mitten av 1990-talet (förutom att finansieringssystemet även genomgick andra förändringar).

Tanken med det årliga så kallade produktivetsavdraget är att tvinga universitet och högskolor att kontinuerligt effektivisera sin verksamhet. Efter att helt eller delvis ha gett lärosätena ersättning för ökade kostnader på grund av exempelvis högre löner och lokalhyror, tar staten tillbaka en del av höjningen. Förhoppningen är att det kan ske utan att kvaliteten försämras.

Medan resurserna till den högre utbildningen under 1960-talet räknades upp

//
Anslagen till universitet och högskolor behöver höjas rejält. Vi har bakom oss decennier av besparingar och nedskärningar.

ÖKADE HYRESKOSTNADER

Ökningen av lärosätenas hyreskostnader för lokaler. Uppgifter för år 2024 avser budget/prognos.

Campus

Jönköping
2020–2024: **42 %**

Göteborgs
universitet
2021–2024: **33 %**

Mälardalens
universitet
2021–2023: **26 %**

Stockholms
universitet
2020–2023: **25 %**

Örebro universitet
2021–2024: **22 %**

Umeå universitet
2022–2024: **16 %**

KTH
2021–2024: **16 %**

Högskolan
i Skövde
2020–2023: **15 %**

Uppsala universitet
2021–2023: **14 %**

Högskolan
i Kristianstad
2020–2023: **14 %**

Linköpings
universitet
2021–2023: **14 %**

Linnéuniversitetet
2020–2023: **14 %**

Erik Renström är rektor för Lunds universitet.

FOTO: JOHAN NILSSON/TT, MIKAEL SJÖBERG

automatiskt, har anslagen under de senaste 30 åren i stället automatiskt räknats ner.

– När man gör det under lång tid innebär det en stor ackumulerad försämring och nedskärning. Samtidigt har vi breddat och utökat intagningen till högskolan, vilket i grunden är något positivt, men ställer krav på mer lärarstöd och hjälp. Det är en ekvation som inte går ihop. Lägg där till att det inte går snabbare i dag än för 30 år sedan att undervisa om Einsteins relativitetsteori, säger Karin Åmossa som är fil dr i ekonomisk historia och samhällspolitisk chef vid Sveriges universitetslärarförbund (Sulf).

– Anslagen till universitet och högskolor behöver höjas rejält. Vi har bakom oss decennier av besparingar och nedskärningar, vilket har lett till att det i dag är en

milsvid skillnad mellan behov och resurser. Det är mycket pengar som saknas.

Vad leder det till?

– Bland annat större undervisningsgrupper, att studenterna får allt mindre tid med sina lärare, att undervisningen blir sämre än vad den annars skulle ha varit, ökad lärarstress och att duktiga universitetslärare väljer att lämna yrket.

– Men det räcker inte att bara höja anslagen. Politikerna borde avskaffa produktivitetsavdraget vad gäller den högre utbildningen. Det skulle minska den automatiserade försämring som nu pågår.

Häromåret gjorde danska politiker just det.

Enligt Karin Åmossa visar internationella mätningar att svensk högre utbildning i allmänhet – trots besparingarna – fortfarande håller hög kvalitet.

MOTSVARAR KOSTNAD FÖR 2 500 LÄRARE

Under de senaste sex åren har Akademiska hus i genomsnitt delat ut 2,2 miljarder kronor årligen till ägaren svenska staten. Det motsvarar årskostnaden för drygt 2 500 lektorer.

– Jag tror att det i stor utsträckning beror på lärarna. Många ger studenterna av sin forskningstid eller arbetar utan att få betalt, men det är ingen hållbar situation. Dagens system har nått sin gräns.

– Tyvärr verkar det som om många inte riktigt förstår vad högre utbildning är. Den ska vara forskningsbaserad och vila på vetenskaplig grund, men det ska också finnas tid för reflektion, för självständigt arbete och kritiskt tänkande.

I våras presenterade Universitetskanslersämbetet (UKÄ) en undersökning om akademisk frihet som myndigheten har genomfört på utbildningsminister Mats Perssons (L) uppdrag.

En del av undersökningen är en enkät bland drygt 10 000 doktorander samt undervisande och forskande personal vid svenska universitet och högskolor.

89 procent svarade att akademisk frihet är en mycket viktig förutsättning för deras arbete. 66 procent av de svarande professorerna och 68 procent av lektorerna uppgav att den akademiska friheten på svenska lärosäten är utmanad.

På frågan om vad det är som utmanar den akademiska friheten angav i frisvar – av de som anser att den är utmanad – 29 procent politisk styrning och politisk påverkan och 28 procent forskningsfinansiering.

1 procent svarade woke, identitetspolitik eller vänsterpolitiserings, 4 procent regeringen eller Tidöavtalet.

Erik Renström, professor i experimentell endokrinologi och rektor för Lunds universitet, säger att produktivitsavdraget succesivt urholkar universitetets resurser.

– Det gör att vi är i en ständig utförsbacke. Till det kommer att våra kostnader nu ökar på bred front, vilket märks på alla utbildningsområden men definitivt där ersättningsnivåerna är lägre.

– Till slut kommer man till en gräns där man måste ställa sig frågan om detta verkligen är vad vi menar med högre utbildning.

Har vi kommit dit?

– Inom vissa områden är det nog så. Jag tycker att en del borde fundera över vad de egentligen förväntar sig av högre utbildning, vad de vill att den ska ge samhället

och därefter jämföra med verkligheten. Jag tror att de flesta kommer att bli förvånade över resultatet och hur väldigt knapert det är.

– Förutom att höja ersättningsnivåerna behövs det också en diskussion kring dimensioneringen, vad vi vill med den högre utbildningen. Expansion får inte innebära sänkta krav. Högre utbildning måste fortfarande vara någonting som förändrar unga människors framtidsutsikter.

Ställer de senaste årens utbyggnad och breddning nya krav på lärosäten?

– Absolut. Till det ska läggas att det i dag rent allmänt finns en mycket högre förväntan om individanpassning än vad det fanns tidigare. Det är något som är extremt besvärligt för oss att hantera och som vi absolut inte har medel för att tillgodose. Det är en mycket mer utmanande situation för lärarna i klassrummen i dag än vad det var tidigare.

– Samtidigt bör man nyansera bilden en del. Det går inte att säga annat än att Sverige på totalen satsar stora resurser på den högre utbildningen. //

//
Till slut kommer man till en gräns där man måste ställa sig frågan om detta verkligen är vad vi menar med högre utbildning. //

Anders Söderholm är professor i företagsekonomi och rektor för KTH.

Färre lärartimmar och minskade anslag

Studenter på svenska universitet och högskolor har minst lärarledd undervisningstid i Europa.

Och studenter inom humaniora och samhällsvetenskap har minst i Sverige. Dessutom minskar anslagen – trots löften om motsatsen.

Under de senaste decennierna har antalet studerande på svenska universitet och högskolor ökat dramatiskt och har nu passerat 300 000.

De ekonomiska anslagen har inte ökat i samma omfattning.

Tvärtom.

För några år sedan visade fackförbundet Sulf i en rapport hur lärosätenas kostnader för utbildning på grundnivå och avancerad nivå nästan har fördubblats jämfört med mitten av 1990-talet samtidigt som ersättningen per student inte har följt med kostnadsutvecklingen.

Då saknades ungefär sju miljarder kronor per år. I dag förmodligen betydligt mer.

– Fler studenter kräver inte bara fler lokaler och fler lärare. Den bredare studentrekryteringen, som jag i grunden tycker är bra, ställer andra krav på undervisningen, bland annat när den gäller ledarledd tid, säger Jacob Färnert som fram till i somras var ordförande i Sveriges förenade studentkårer (SFS).

Trots det visar flera studier från senare år att svenska studenter får minst lärarledd undervisning i Europa. Enligt undersökningen Eurostudent VII (2018–2021) är medelvärdet för 24 europeiska länder 16 timmar i veckan, medan det i Sverige stannar på 11 timmar.

Stephen Hwang, professor emeritus i fysik och tidigare rektor för högskolan i Halmstad, konstaterade i höstas i en rapport att exempelvis danska studenter har mellan 41 och 175 procent (beroende på ämne) mer lärarledd undervisningstid än svenska.

”Om Sverige vill kunna konkurrera med kunskapsnationer som Danmark och Nederländerna behöver studenter kunna erbjudas mer lärarledd tid och lärare behöver kunna få mer tid att stimulera och bistå studenter i sitt lärande”, skriver Stephen Hwang.

År 2018 undersökte utredare vid Universitetskanslersämbetet (UKÄ) 437 scheman

från 26 svenska universitet och högskolor för att ta reda på hur många lärarledda lektioner en student erbjuds under sin första termin.

/ Snittet för humaniora, samhällsvetenskap, juridik och teologi (HSTJ) var 8 timmar.

/ Studenter inom naturvetenskap, teknik och farmakologi (NTF) kunde räkna med i genomsnitt 15 timmar lärarledd tid per vecka.

/ Inom HSTJ fanns det en stor variation trots samma ersättning. Studenter som läste exempelvis ekonomi kunde räkna med cirka 10–11 timmar lärarledd tid i veckan, medan de som pluggade på juristprogrammet fick nöja sig med 8 timmar, och sociologistudenterna med 6 timmar.

Det innebär att många av studenterna på dagens ”bredduniversitet” får väsentligt mindre lärarledd undervisningstid än vad som ansågs vara ett absolut minimum för att kunna upprätthålla godtagbar på kvalitet inom 1950-talets ”elituniversitet”, hävdar ekonomhistorikern Martin Gustavsson i antologin *Hålla huvudet kallt*.

– Det speciella med högskolan är att det är forskningsanknuten utbildning. Om studenterna inte får träffa lärare och forskare i rimlig omfattning anser jag att det är uppenbart att det blir sämre utbildning. Den lärarledda tiden är ju en stor del av varför man läser på just högskola. Förkovra sig kan man ju göra på många andra sätt, säger Jacob Färnert.

Regeringar av olika kulörer har vid några tillfällen förstärkt anslagen till HSTJ, som dock fortfarande är låga jämfört med övriga utbildningsområden. Dessutom sjunkande.

På Akavia Aspekts uppdrag har utredare vid UKÄ undersökt hur anslagen inom HSTJ har utvecklats (i 2023 års prismet).

År 2013 låg ersättningen på 63 225 kronor per student. I fjol hade den minskat till 56 603 kronor.

//
Vi har ett ramsystem som inte främjar kvalitet, vilket politikerna är väl medvetna om.

– Studenterna behöver mer lärarledd undervisning. Att vi inte kan ge det beror på att humaniora-samhällsvetenskap får väldigt lite resurser per student jämfört med till exempel pedagogiska, tekniska eller medicinska utbildningar. Det behövs en omfördelning, menar Magnus Bygren, professor i sociologi och prefekt vid sociologiska institutionen vid Stockholms universitet.

Även Li Bennich-Björkman, skytteansk professor i värtalighet och statskunskap vid Uppsala universitet, anser att studentpengen inom samhällsvetenskap och humaniora är för låg.

– Vi har väldigt lite lärarledda lektioner, vilket beror på låg studentpeng och höga lokalhyror samt lönekostnader.

Pernilla Broberg, biträdande professor i företagsekonomi (redovisning/revision) och avdelningschef vid Institutionen för ekonomisk och industriell utveckling vid Linköpings universitet, berättar att försämrade villkor gör att kompetenta lärare och forskare begär tjänstledigt för uppdrag utanför universitetet.

– Minskade kursramar innebär också begränsningar i hur mycket tid lärarna kan lägga per kurs och student. Ofta blir det en avvägning mellan undervisning, examination och feedback som lärarna upplever mycket frustrerande och otillfredsställande, säger Pernilla Broberg.

Erbjuds studenterna tillräckligt med lärarledda lektioner?

– Vi har i huvudsak kunnat behålla samma antal lärarledda föreläsningar, seminarier och lektioner som tidigare (dock på bekostnad av lärarnas forsknings- och kompetensutvecklingstid). Huruvida detta är tillräckligt kan dock diskuteras.

Pernilla Broberg menar att många av dagens studenter, trots höga betyg från gymnasiet, har betydligt sämre förkunskaper än tidigare generationers. Även när det gäller allmänbildningen finns det stora brister.

– Om vi skulle kompensera för studenternas bristande förkunskaper skulle vi behöva utöka undervisningen, införa fler obligatoriska moment samt fler examinationsmoment för att 'tvinga' studenterna att läsa och studera kurslitteraturen. De ekonomiska förutsättningarna att öka undervisnings- och examinationsinsatserna finns emellertid inte. Snarare ligger det väl nära till hands att vi framgent, av ekonomiska skäl, kommer att behöva dra ner på undervisning och/eller examinationsmoment.

Professor Jane Reichel, dekan för juridis-

→ **NIKLAS BENGTSSON**, docent och studierektor, nationalekonomiska institutionen, Uppsala universitet:

– Fler lärarledda timmar ger förmodligen ett bättre lärandeutfall, men det finns andra reformer vi skulle kunna genomföra med samma resurser, till exempel mer feedback till studenter efter tentamen eller övrigt kvalitetsarbete. I det fall vi fick mer resurser är det således inte säkert att vi skulle använda dem till att öka antalet lärarledda timmar i undervisningen.

→ **NICLAS ANDRÉN**, prefekt vid företagsekonomiska institutionen, Lunds universitet: **Erbjuds studenterna på din institution tillräckligt med lärarledda lektioner?**

– 'Tillräckligt' är lite udda begrepp. Som prefekt inom ett samhällsvetenskapligt ämne är det klart att jag tittar avundsjukt på studentpengen inom vissa andra ämnesområden, men i en mer allmän bemärkelse tycker jag att vi kan det givet studentpengen.

→ **JOHANNA JORMFELDT**, prefekt, institutionen för statsvetenskap, Linnéuniversitetet

– Vi har integrerat några kurser med liknande innehåll för att rationalisera undervisningen och få större studentkullar. Det är klart att vi önskar att vi hade mer resurser och kunde lägga mer tid på både undervisning och pedagogisk kompetensutveckling. Det vore bra om vi kunde erbjuda mer lärarledd undervisning.

ka fakulteten vid Stockholms universitet, säger att de senaste åren har präglats av en ansträngd ekonomi.

– Kursernas tidsramar har minskats vilket minskar antalet timmar för undervisning som varje kurs har till förfogande. Vi hade gärna haft bibehållen eller till och med ökad undervisning med lärarkontakter. Studier i juridik förutsätter en levande diskussion och interaktion.

Sveriges förenade studentkårers (SFS) förre ordförande Jacob Färnert blir provocerad när han hör utbildningsminister Mats Persson (L) tala om att Sveriges ska vara en excellent kunskapsnation.

– Vi har ett ramsystem som inte främjar kvalitet, vilket politikerna är väl medvetna om. Trots det har såväl blå som röda regeringar låtit det här pågå under flera decennier. Läget är mycket allvarligt. //

”Kopplingen till arbetslivet behöver förbättras”

Många vill ha mer praktik under sin högskoleutbildning. Det visar en ny undersökning.

– Praktik kan vara en väldigt bra väg till det första jobbet, säger Viktor Göranson, sakkunnig på Akavia.

I fjol genomförde Akavia en enkätundersökning bland ekonomer, jurister, samhällsvetare, it-akademiker, personalvetare och kommunikatörer, som då var under 36 år och tog sin examen under perioden september 2021–augusti 2022 om hur de uppfattade sin utbildning.

1 800 personer deltog i undersökningen som bland annat visar följande (se grafik här intill):

/ En mycket stor majoritet uppfattade kvaliteten på den utbildning som de hade genomgått som bra eller mycket bra.

/ En betydligt lägre andel ansåg att utbildningen var anpassad utifrån de krav som ställs på arbetsmarknaden. Bland kommunikatörerna var det knappt hälften och bland samhällsvetarna sex av tio.

/ Ungefär hälften uppgav att deras lärosäte hade underlättat deras kontakt med arbetslivet.

/ Fyra av tio uppgav att de under studietiden fick tillräckliga möjligheter till praktik. Bland ekonomerna var andelen mindre än tre av tio.

/ Tre av tio uppgav att de hade haft praktik inom ramen för sin utbildning.

– Vi ser i våra undersökningar att praktik är en väldigt bra väg till första jobbet och att knyta värdefulla kontakter. Det är många som får sitt första jobb den vägen. Praktik ger också studenterna viktiga kunskaper om deras kommande arbetsliv och om det är något i deras utbildning som kanske behöver kompletteras, säger Viktor Göranson.

– Det är viktigt att det på lärosätena

//
Praktik är en väldigt bra väg till första jobbet och att knyta värdefulla kontakter. Det är många som får sitt första jobb den vägen.

finns en tydlig koppling och kontakt med arbetslivet. På många håll behöver den utan tvekan förbättras.

Hur då?

– Bra studie- och yrkesvägledning är en del, mer praktik kan vara en annan. I dag är det många utbildningar som inte ens har någon praktik.

– Samtidigt bör man vara klar över att den högre utbildningen inte enbart finns till för att tillgodose arbetsmarknadens behov. Det handlar också om bildning, kritiskt tänkande, ge människor verktyg för att kunna hantera utmaningar som vi kanske inte ens känner till i dag och liknande.

Svenska studenter får i genomsnitt minst lärarledd tid i Europa och allra minst får studerande inom HSTJ-området, vars anslag dessutom minskar (se artikel på föregående uppslag).

– Till att börja med behöver skillnaderna i ersättning per student mellan olika utbildningsområden ses över. De är orimligt stora i dag, vilket framför allt drabbar studerande inom HSTJ-området, säger Viktor Göranson.

– Men man behöver också se över anslagen till den högre utbildningen generellt. Förutom att lärosätena inte har fått kompensation för de senaste årens kraftiga kostnadsökningar, har vi under de senaste 30 åren haft ett system som har gjort att anslagen successivt har urholkats.

Universitet och högskolor får väl som alla andra försöka effektivisera sin verksamhet?

– Det finns säkert saker som går att effektivisera, men det är mycket lite som talar för att det går att effektivisera utbildning så väldigt mycket som dagens system förutsätter. Lägg därtill den breddade rekryteringen till högskolan som i grunden är något mycket bra, men som förutsätter mer lärarresurser och liknande – inte mindre.

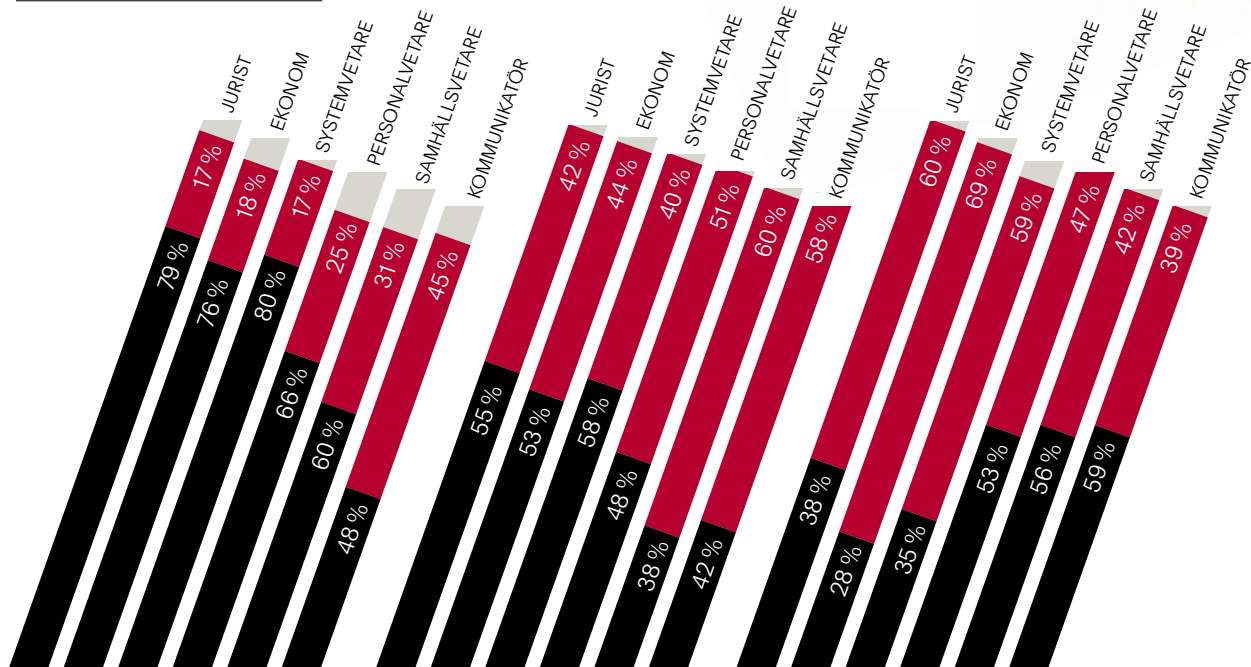
– Vi vill att de som studerar på utbildningar inom HSTJ-området i genomsnitt har 12 timmar lärarledd tid i veckan. I dag är snittet 8 timmar, ibland väsentligt mindre. Det är helt orimligt.

Under senare år har många lärosäten fått se sina lokalhyror öka kraftigt. Det gäller inte minst dem som är hyresgäster hos det statliga bolaget Akademiska hus.

– Vi anser att dagens hyresmodell är ohållbar. Ägardirektivet för Akademiska hus bör uppdateras för att möjliggöra en mer långsiktigt hållbar hyressättning för högskolesektorn. Det är inte rimligt att

/ AKAVIAS UNDERSÖKNING OM UTBILDNING OCH ARBETSLIV

- Stämmer helt eller delvis
- Stämmer inte särskilt eller inte alls
- Vej ej/ingen åsikt

Din utbildning var anpassad utifrån de krav som ställs på arbetsmarknaden.

Din högskola/ditt universitet underlättade för dig i kontakten med arbetslivet.

Du fick under studietiden tillräckliga möjligheter till praktik.

OM AKAVIAS UNDERSÖKNING

Undersökningen genomfördes i mars–maj 2023 som en totalundersökning bland Akavias medlemmar och som en urvalsundersökning bland icke-medlemmar. Totalpopulationen omfattade 7 636 personer, 1 880 personer svarade på enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på 25 procent. De uppgifter som presenteras är sammanvägda och viktade, vilket ger ett resultat som är representativt för hela gruppen nyexaminerade.

lärosätena tvingas till nedskärningar för att anslagen inte följer kostnadsutvecklingen för lokalhyrorna, säger Viktor Göranson.

Det väckte stor uppmärksamhet när utbildningsminister Mats Persson (L) i våras gick till storms mot lärosätenas fristående kurser som han hävdar har ökat kraftigt under senare år i ett försök att dölja ungdomsarbetslösheten och dessutom delvis är av ”hobbykaraktär”.

Sveriges förenade studentkårers ordförande Jacob Färnert kunde efter att ha undersökt den officiella statistiken snabbt konstatera att det som statsrådet hävdade inte var sant.

Mellan läsåren 2012/2013 och 2022/2023 ökade antalet studenter med 6 procent från

300 584 till 319 294, omräknat till helårstudenter (helårsekvivalenter). Under samma period minskade antalet studenter vid fristående kurser från 85 449 till 73 934 helårsekvivalenter, vilket innebär en minskning både i absoluta tal och som andel av all högre utbildning (det sistnämnda från 28 till 23 procent).

– Jag tycker att ministrarnas utspel är mycket märkligt. Högskolesektorn är uppbyggd på fristående kurser som dessutom blir ännu viktigare med tanke på omställningsstudiestödet, det livslånga lärandet och möjligheterna för yrkesverksamma att kompetensutveckla sig. Antalet fristående kurser behöver därför öka – inte minska. Det gäller inte minst distanskurser, säger Viktor Göranson. //

Viktor Göranson